

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felolós szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, esütőtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a dohánytözsdeknél.

Ami boldog, új évet hoz...

Írta: **Prohászka Ottokár.**

A világfolyás szüntelen tevékeny, csodálatos folyamat december 31-én éppúgy mint január 1-én, de azért mi mégis új évről beszélünk ez utóbbi napon, mert a régi, ősi folyamatba új lelket, új erőt, új ébredést, új bizalmat kényszerülünk beállítani az idők új kikezdésein. Ilyenkor a pszichének kell megújulnia, mert az kopik, az fogy el leginkább; csak új lélek hoz majd új életet, derüt ránk, új esztendő.

S ugyan miféle lelket s lelkiületet kell ma Magyarországon fejlődésébe beleállítanunk, mi lesz az a pszichológiai „betét”, melyre szüksége van itt minálunk a kulturális, gazdasági, politikai fejlődés nagy erőszisztemájának?

Akár a politikát s a társadalmi alakulást nézem, akár a műveltség s a gazdasági fejlődés irányait szemlélem, nem sürgethetek mást, mint *hinni tudó, tehát ideális irányzatú* s ugyanakkor *alakitani, dolgozni tudó akaraterőt*, mely a szellemi aléltásból, fölváz. s a kulturális s gazdasági elmaradottságból kivezet s számunkra az egészséges, népszerű haladás útjait megnyitja.

A *hinni tudó s dolgozni akaró* irányzat Magyarországon nagy reformeszme, melyből mint eszméből is s annak megtestesüléséből ugyancsak kevés van. Nálunk a művelt, iskola-egyetemét végzett, ugynevezett lateiner-osztály átlag fáradt s blazirt. Ujjainkon megszámlálhatjuk az embereket, kikben hit és akarat, tehát lélek van. A kultúra eddig iszonyu erőpazarlást végzett, elpocsékolta a nemzedékeknek ideális erőit s javait; fölemésztette az akaraterő energiákat, vagy legalább is ki nem fejtette azokat. Tapasztalataink fényesen kimutatják, hogy a grammtika nem élet s hogy sem klasszicizmussal, sem esztetikával nem lehet nemzeti hanyatlásokat feltartóztatni; tapasztaljuk, hogy a történelem, mely a multnak emlékeivel tölti meg a fejet, a jelen élet küzdelmeinek s a világalkításnak szerencsés, mert akarni tudó irányítására azért még nem képesít s hogy az iskola 12—15 év alatt alaposan tudja eltompítani a lelket s kiszáritani az akaraterő forrásait. Ez irányzatnak ideálja a hivatal, a nyárspolgári vegetálás, a szerény s legszerényebb polgári egzisztencia és a hatalom szekerével tüskön-bokron, árkon, pocolyákon át való fullajtarozás. Aki pedig fönt ül, az is lehetőleg keveset s a legtöbbje semmit sem dolgozik s nem érzik át helyzetüknök megszügyenítő voltát, hogy voltaképpen mások nyakán ülnek s ezek a mások úgy is hordják őket, hogy leráznák inkább ma, mint holnap. Holt súlynak lenni nem dicsőség.

E szemlemben és senkit sem boldogító irányzatnak ellene ez idő szerint Magyarországon átlag nem lehet más, mint az a *gyakorlati s a népjólétnek konkrét föladatait szolgáló munka*, mely kulturális, politikai, társadalmi, gazdasági téren pozitív célokat tűz maga elé s erős kézzel bele akar nyulni a népnek, az osztályoknak, a községeknek s városoknak érdekeibe, lendíteni akar azokon s ez által tartalmat adni önmaga életének s némi boldogságot teremteni másnak.

Ez alapra kell állnunk mindnyájunknak, hogy egyáltalában megértsenek bennünket s bízzanak bennünk. Le kell szállnunk a hagyományos politikázásnak s a frázisnak a nép lelkét megmozgatni nem bíró felhős magaslataiból s végre-valahára rá kell lépünk a reális munkának azon ösvényeire, melyekre a történelmi fejlődés mutat, biztosítván minket, hogy ezek vezetnek egyszersmind a jobb, erkölcsösebb, az öntudatosabb élet magaslataira.

Abban a hagyományosan „nemzeti” kardbojt-politikában nem bízunk. Általános kultur-receptekkel gyógyítani világot nem lehet s teljesen kintőttünk már a magyar jogász-parlamentnek szellemi inventáriumból, mely a politikázásnak, mint uri semmittevének időtöltését gondozta, de a nép életén, küzdelmein s szenvedéseim nem lendített. Nem kell nekünk szavak, hogy 67 vagy 48; s a fejlődést merev kategóriákba fiokozni nem lehet s különben is látjuk, hogy a 67-nek s a 48-nak a tartalmát épp úgy elváltoztatta a haladás, épp úgy mosta ki ad idők folyása mint a „demokraciát”, „arisztokraciát”, „szabadság” és „szocializmus” szavak a fogalmak értelmét. Magyar embernek ezt manapság bővebben magyaráznunk nem kell, mikor látja, hogy függetlenségi uralkodnak a 67-es kiegyezés alapján s a 67-esek fejlesztik ki ugyanazt a kiegyezést függetlenségéig. Másból meg ugyancsak azt látja, hogy monarchiák demokratikusabban mint köztársaságok, lásd Angliát és Franciaországot, s ösdi, elmaradt országok semmire se mennek magas szintű demokratikus intézményekkel sem, lásd Spanyolország választó jogát. A szavak, a nevek, betűk, illetve ölonnecroggel; lélek kell beléjük s tartalom. Már pedig ez a lélek költőzködik; a szavak s fogalmak országában van lélekvandorlás.

Ugyancsak nem biztosítják a hinni s akarni tudó lelkiület energiáját s szerencsés fejlődését a távoli s az életben s szükségéiben nem közvetített célok, amilyenek a „haladás”, „szabadság”, „nemzeti érzés”, „függetlenség” ideáljai, ha az uralkodó osztályok ezeket a népiélet szükségleteitől, a valóságtól való elfordulásban, az eddigi terméketlen, kritikára szorító

irányzatban kultiválják, s ha programjukat a praktikus, pozitív tevékenységnek hiánya jellemzi. Kinek kell ez? s ki lelkesülhet ezért? Ez az irányzat, aminthogy tényleg a „vezető” vagyis bírtokos osztályok foglalkozásának tartották, okvetlenül kísértetbe esik, hogy a népről megfélemedezzek, de ugyanakkor befolyását is vesztse; mert annyi bizonyos, hogy a fejlődés el fog söpörni minden oly osztályt, mely magáért s nem az egészért való, mely élvez s nem dolgozik; a gentryvel már végzett; a többi tanuljon tőle, azaz okuljon rajta.

Azért nem sürgethetek mást mint azt a reális irányzatot, mely jobb, dolgosabb, értelmesebb, mélyebb, erkölcsösebb s valóságosabb népet igyekszik nevelni, s azért közvetlen célul a politikában éppúgy mint a kulturális s gazdasági törekvésekben a népemelést, a népérdek szolgálatát tűzi maga elé. Okos, mely belátással azt tartja, hogy a fejlődésnek eleme a jövődó társadalmi kifejeződésnek alkotó tömece s munkás ember. Nekünk meg épen, kik keresztény s hazafias irányban altarjuk szolgálni a haladás nagy ügyét, mélységesen meg kell győződve lennünk arról, hogy a kereszténységhez ragaszkodó alsó osztályok felé fordít a történelmi keresztény érzék. A középosztály is az alsó, emelkedő osztályok nyomása alatt alakul majd úgy, hogy közelebb jön hozzánk. A mi törekvéseinket oda igazítja az emelkedő, társadalmi réteg ébredése; érezzük, hogy a fölfelé törő elem pszichológiájával kell, folytonos és élénk érintkezésben élnünk; s hogy mély benyomást csak az a törekvés tesz a népiéletre, melyet a kulturális, gazdasági, politikai javak s jogok egyre többre való kiterjesztése jellemez.

Ez tartsa szem előtt a papság is. Töresföldön jár s elszigeteltségében igazán csak ez irányzatokba, a haladás és fejlődés ez isteni gondolataiba való bepillantásból s ez intuicióján kialakult jellemességéből meritheti erejét; merítsen hát onnan, van ott fény s meleg, elég s a haladó idő megkoszorozza majd, kitartó törekvéseit. Szolgáljuk mindenütt a népérdeket s a népiéletet s legyünk meggyőződve, hogy a hitet s az erkölcsöt is manapság a gazdasági s politikai szervezkedés által szolgálhatjuk a legkihívottabbban. Indítsuk meg ezt a szervezkedést nem a régi, megszokott frázisok alapján, melyek a nép gondolkodását megakasztják s érzelmi hipnózist borítanak agyára. Kossuth-nóta program már nem lehet; lehetett az, mikor a nemzetnek érzelmi, de csak átmenő, eruptív energiára volt szüksége, most nem az kell; hanem szolid, kitartó munkában kell kiépítenünk a gazdasági s kulturális Magyarországot,

Mai lapunk 4 oldal.

na azt az egyetlenegy dalt nem kellett volna élelneknie, egészen meg lettünk volna vele elégedve.

Vasárnap, dec. 29.

Bolond Istók. Egy darab régi Magyarország. Olyan, a milyet Vas Gereben munkáiban élvezhetünk. Hiszen tulajdonképen onnan is vette a szerző, Szemeré György, a huszas évek színészvilágából. A főszereplők: a régi Nagy Pista, a mai Bolond Istók, a cinikus, szókimondó, goromba, szenvedélyes szókótt tógátus (Déri) valóban él és szerepelt. A fehérvári színházban (a régi Györy-házban) sokat játszott és dolgozott szenvedéllyel akadályok ellen küzdve, a magyarsággért. Cölesztin, a zseniális, de lezülött színész-típus szintén élő, történelmi alak volt, a kit a huszas évek kulturmozgalmaiban munkálkodva látnak. Becsületes kálmáni diákokból kerül ki a történet. A diákok garázdálkodnak, a professzor hiába inti őket, Istókot kicsipják s beáll színésznék Cölesztinhez (Inke). Járják a világot, keresik Magyarországot, a deák világban a magyar szellemet. A hatóság ridegen fogadja és nem érti meg őket. Az alispán leányában (Holczi) pártfogót találnak, a ki a maga felelőségére bebocsátja őket. Szereti Istókot, a ki azonban határtalan a szereimében és ezért pusztulnia kell. A trupp széttűlik, hazamennek Debrecenbe. Bolond Istók is sok-sok csalódás után, régi szerelmese Juliska (Csendes) kéblén találja meg nyugalmát.

Aki tud lelkesedni, a régi szépséges szép Magyarországgért, ne mulassza el megnézni ezt a szympatikus, kedves darabot. Ne féljen senki, megnézheti bárki s ha érzi, hogy magyar volta szympatiát tud érezni a magyar föld öszi termése iránt, itt megtalálja. Tudjuk, hallottuk magunk is, hogy egyesek, az új földesurak, színházunk törzspublikumá, unalmasnak találják, nem tagadjuk azt se, hogy Szemeré György, az elbeszélő sok tekintetben nem tagadja meg magát s hiányzik a drámai élelenség lükteitese, — de akik szeretik a multat, érzik, hogy gyökerük a régi Magyarországból szítja életerejét, azok felelki mindzet s gyönyörködnek, élveznek, buslakodnak ugy, mint ahoján azt Szemeré György akarja.

A játék előtt kalapot emelünk. Nem az abszolút szépről akarunk itt képet nyújtani. — ezt mindenki tudja a kritikáinkról. De relative, a mi viszonyainkhoz mérten nagyon jól játszottak színészeink. Szinte magukat multák felül. Déri idealisan kedves volt. Bele lehetett szelni, mikor kopogtat, de rájogó lelkesedésével lánggal lobogott a régi szép Magyarország magyarságáért. Szébb alakot keresve se lehetett volna találni. Inkét még egyszer sem látnak nekivalóbb szerepben. Itt kimutatta oroszlánkörmeit s hogy sokat lehet még tőle remélni. Holczi ugy imponált, mint egy királyné, Csendes Alisz pedig megenni való cukorbaba volt s a legszebb diadalát aratta. Tomboré megmaradt a régi automatának, Medgyaszay kitűnő volt a franciásokdó báró komikus szerepében és kosztümjében. Szatmárinát ziviesen dicsérjük, amelyben természetesen Bátor is osztozik vele. Színpadon volt az egész trupp, (sőt a felsővárosi nyolcasoknak is akadt szerepük), dolgoztak, tapost is kaptak, csak annyit nem, a mennyit megérdemelték.

Ajánljuk az ifjúságnak, az el nem rontott izélsű publikumnak. Tessék pártolni a direktort! Itt megérdemli.

Hétfő, dec. 30.

Tancoeregiment. Nem újdonság, csak az idén látnak először. Német földön játszik (hogy a diszletek közt mit keres a ledölt velencei kampánile és a doge palota — nem tudjuk). A tisztikar egy elátkozott garnizonban unatkozik és vágyakozik, míg végre az egész ezredet átveszik egy kis német városba. A polgárság örömmel fogadja őket, különösen azonban az asszonytép, a kik egészen mekötyagosodnak a nagy boldogságtól. A férfiak annál gyorsabban kiábrándulnak, látván, hogy ők lettek az uolsók. A polgári becsületnek és üzleti szellemnek vége, hiába a papák rugdozása, leányaitak akarukat ellenére is kénytelenek katonához adni. A főszerep Bátorinak és Szatmárinak jutott s valóban jóizű kacagásra indították a publikumot, a mely munkában sok része volt Nellynek (Szatmáriné) is, sőt Bérczinék is, a ki még nem is játszott a tegnapihoz hasonló jó alaklással. A közzétett mulattolt, a tiszti kócsok

feszültek a dicsőség és hatalom tudatában. A közzétett kis félházat csinált. Ugy látszik, a szilveszter-esti kabaretra gyűjtik az erőket.

Póthirdetmény.

Néhai Gremsperger István volt székesfehérvári lakos apátkanonok hagyatéká ügyében alulírt kir. közjegyző, mint bírói kiküldött által kibocsátott árverési hirdetmény ezennel olyképpen módosítatik, hogy a drágaságoknak, takarékpénztári részvényeknek és az ingatlanok a közjegyzői iródban leendő elárverése után a borok és a szőlőbéli ingóságok ugyanazon a napon, vagyis 1908. évi január hó 13-ik napján délután 1 órakor a helyszínén (külsőöhygi szőlő) fognak elárvereztetni.

Székesfehérvár, 1907. december 30-án.

Gánóczy Floris kir. közjegyző.

Újévi köszöntők, képes levelezőlapok, névjegyek, naptárak legolcsóbb áron kaphatók

Kaufmann

papirkereskedésében Kossuth-utca 9. szám.

Mindenemű hetilapokra, folyóiratokra és divatlapokra előfizetések elfogadtnak.

Calendar table for months JANUÁR, FEBRUÁR, MÁRCZIUS, APRILIS, MÁJUS, JUNIUS. Each month contains a grid of days with names of saints or events.

1908 !BOLDOG ÚJÉVET! 1908

Naptár-hirdetés törvényileg védve. NIGRIN

Legjobb czipőtisztítószert mely a legpompásabb fényt adja és a bőrt tartóssá teszi. NIGRIN egészségi szempontból melegen Mindenütt ajánlható, mert NIGRIN folytonos használatnál is a bőrt legmentesen el nem zárja, úgy hogy a láb kiparóigását nem akadályozza. kapható

ST. FERNOLENDT Csás. és kir. udvari szállító Bécs

Calendar table for months AUGUSTUS, SEPTEMBER, OKTÓBER, NOVEMBER. Each month contains a grid of days with names of saints or events.

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában, Székesfehérvárott.